

Oponentský posudek na bakalářskou práci Martina Kuxe

Bakalářská diplomní práce Martina Kuxe má dvě součásti: část uměleckou „Struny ve větru“ – písňový cyklus pro baryton a komorní orchestr na 5 vybraných básní Josefa Hory; a část teoretickou „Česká tvorba koncertního melodramu ve 2. polovině 20. století a na počátku století 21. s analýzou čtyř vybraných děl“. V tomto posudku se budu nejdříve zabývat částí teoretickou.

„Česká tvorba koncertního melodramu ve 2. polovině 20. století a na počátku století 21. s analýzou čtyř vybraných děl“

Práce se zabývá problematikou českého koncertního melodramu v posledních zhruba padesáti letech. Je rozvržena do dvou kapitol. V první je pozornost věnována vzniku českého melodramu a jeho historickému vývoji; vymezení pojmu koncertního melodramu; rekapitulaci vývoje českého koncertního melodramu od počátků do konce poloviny 20. století; dále se autor soustřeďuje na druhou polovinu 20. století a na období přelomu století dvacátého a jednadvacátého. Druhá kapitola je zaměřena na analýzu čtyř vybraných děl z oblasti koncertního melodramu českých autorů (díla z let 1968 – 2009). Těžiště práce spočívá, dle mého názoru, jednak v analýzách vybraných melodramů a jednak v závěrečném komparatistickém pohledu na genezi a tvůrčí dění ve vybraných melodramech s přihlédnutím k vlastní tvorbě v tomto žánru. Smysluplnost práce je podpořena též skutečností, že odborné literatury, která by se zabývala koncertním melodramem současné časové éry, je skutečně poskrovnu. Nejzpracovanější epochou je pochopitelně hudba klasicko-romantického období.

V první kapitole – po vymezení pojmu koncertní melodram – autor konstatuje, že zakladatelem českého koncertního melodramu je Zdeněk Fibich a správně zdůrazňuje, že je dlužno jmenovat též Josefa Bohuslava Foerster, který mezi zakladatele českého koncertního melodramu rozhodně patří (např. díla: U potoka, Amarus, Faustulus....). Dále pak další následovníci: Karel Kovařovic, Otakar Ostrčil, Otakar Jeremiáš, Ladislav Vycpálek a bylo by možné pokračovat dále. Přítomnost žánru koncertního melodramu je v české literatuře trvale existující, i když v počátku druhé poloviny dvacátého století se jedná o žánr ve svém výskytu

dosti vzácný. Přesto v této době vznikla díla pozoruhodná (např. autoři: Jiří Matys, Zdeněk Zahradník, Antonín Jemelík, Luboš Fišer, Alois Hába). Tato situace se začíná pozitivně proměňovat až v osmdesátých letech (Petr Fiala, Marek Kopelent, Luboš Fišer, Jiří Matys, Sylvie Bodorová, Zdeněk Zahradník...). A pozitivní trend následuje plynule dále. Autor zcela správně konstatuje, že velmi významnou roli v tom sehrála Společnost Zdeňka Fibicha, která na konci devadesátých let zakládá Mezinárodní festival koncertního melodramu Praha, což byla a je významná platforma pro uvádění novinek tohoto žánru. Autor zcela správně vidí vazbu mezi touto skutečností a vrůstajícím počtem vznikajících děl. Ve své práci důsledně uvádí výčet tvůrců, kteří do tohoto odvětví zasáhli. Na závěr provádí výběr k analýze: Alois Hába „Tagebuch-Notizen“ (Deníkové záznamy); Luboš Fišer „Žádost o popravu“; Zdeňka M. Košnarová „Světlna“; Jakub Dvořáček „Kat“.

Druhá kapitola je věnována rozborům a analýzám výše jmenovaných děl. V jednotlivých analýzách se zabývá zejména hudební formou, jazykem, výběrem tónového materiálu, souzvukovým řádem i vazbou a výrazovými prostředky ve vztahu k užitému textu. Analýzy obsahují též řadu notových ukázek, které konkrétně objasňují popisovanou hudební strukturu v rámci rozboru. Souhrnně lze konstatovat, že jednotlivé analýzy jsou poctivé a důkladné. Zajímavou skutečností je též charakter témat, která jsou v jednotlivých analyzovaných melodramech prezentována. Jedná se vpravdě o otázky života a smrti (Žádost o popravu, Kat, otázky týkající se pravdy, věčnosti, času apod.) Je z toho patrné, že autor je člověkem vážným a přemýšlivým, který se poctivě snaží dobrat svého poznání. Tato skutečnost je též patrná na důkladném pracovním přístupu k celé látce.

V závěru své bakalářské teoretické práce diplomant hledá a nachází různé paralely mezi analyzovanými díly. Je si vědom určité víceznačnosti některých závěrů a jejich vazby k subjektivitě osobních pocitů a vjemů. Je mně blízké, že to přiznává a připouští i jiné možnosti výkladu. Uvádí též výčet vlastních tvůrčích výsledků v oboru koncertního melodramu a s uspokojením konstatuje, že melodram prokazuje svoji životnost jako svébytný hudební žánr.

Domnívám se, že písemná teoretická součást diplomního úkolu Martina Kuxe splňuje nároky a předpoklady pro bakalářskou práci a proto hodnotím její úroveň pozitivně. Doporučuji statní zkušební komisi, aby předložený elaborát přijala jako teoretickou součást diplomové bakalářské práce a hodnotila ji jako nesporně splněný studijní úkol. Navrhuji klasifikaci A.

Struny ve větru

Písňový cyklus pro baryton a komorní orchestr na pět vybraných básní Josefa Hory

Básnickou předlohou pro písňový cyklus „Struny ve větru“ bylo pět básní Josefa Hory ze stejnojmenné sbírky z roku 1927. Jedná se o tyto básně: „Zem z níž jsme vyšli“, „Vidina“, „Bílá noc“, „Hrot kordu“, „Struny ve větru“. Z hlediska intervalového materiálu se v první písni pracuje s kvart-kvintovými, septimovými a nónovými souzvuky; ve druhé to jsou souzvuky zejména sekundové; třetí, čtvrtá a pátá část užívá materiálu převážně modálního. Po formální stránce je zpracování cyklu vyvážené, možná, že by o něco větší stručnost neškodila – uplatněná náročnost na nosnost použitého materiálu je vzhledem k užití časové ploše hraniční. Instrumentace je poučená, sólový barytonový part není kryt a představivost autora je příjemně barevná. „Posazení“ zpěvního partu je velmi dobré (autor v sobě nezapře poučeného znalce hlasových možností). Nyní malé připomínky: v partituře je několik míst, která jsou z hlediska notového rytmicko-metrického zápisu zbytečně komplikovaná. Jsem přesvědčen, že by to šlo zapsat jednodušeji. Mám na mysli např. začátek 3. písně, kde jde podle mého názoru spíše o vypsanou agogiku – stejně to interpreti nehrají přísně podle zápisu. Podobné útvary se opakují ještě u čísla 14 a 15 téže věty. Avšak musím přiznat, že orchestr nijak neprotestoval a hrál to s odevzdaným klidem. Další malý otazník se v mé mysli vznáší ve vztahu k uchopení textu. Na mne Horův básnický projev působí spíše jemně a čistě a lehce poeticky, nikoliv emočně s romantickým vznětem. To mně snad na celém cyklu bylo nejméně blízké. Nemohu to nazvat chybou, ale spíše rozporem mezi niternými postoji dvou autorů – textu a hudby. Kompozice svědčí o dobré kompozičně-technické výbavě svého autora. Celkově skladbu chválím. Je to velké sousto, a tak není divu, že mladý autor, kterým Martin Kux zajisté je, nevyřešil všechna úskalí takto náročné formy bezezbytku. Všechny poznámky jsou dobře míněny a sledují jediný cíl: aby se autor nad připomínkami zamyslel a s odstupem času rozhodl, zda bylo ve skladbě vše v pořádku či nikoliv. Zdůrazňuji dále, že ony výše uvedené připomínky nezpochybňují absolventský výkon jako takový. Vzniklo zde rozměrné dílo, které doporučuji!

Navrhuji klasifikaci A.

V Praze, 22.5. 2017

Prof. Ivan Kurz